R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România
Telefon: (+40-1) 313-2531 Fax: (+40-1) 312-5480
Internet : http://www.ccr.ro E-mail: ccr@cdep.ro

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA GENERALĂ
Nr. 7287 / 17-07-2007

Dosar nr.689J/2007

Biroul permanent al Senatului
Bp 454 18.07.2007

Domnului

Nicolae Văcăroiu

PREȘEDINTELE SENATULUI

În conformitate cu dispozițiile art.7 alin.(4) din Legea nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată, vă comunicăm, alăturat, în copie, Hotărârea nr.6 a Curții Constituționale, pronunțată la data de 4 iulie 2007, prin care s-a constatat că inițiativa legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției României, privind articolul 48, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.536 din 21 iunie 2006, nu îndeplinește condițiile prevăzute de art.150 din Constituție.

Totodată, vă restituim prin prezenta, dosarele cuprinzând listele de semnături pentru susținerea inițiativei legislative de revizuire a Constituției României.

Primiți, vă rog, Domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

PREȘEDINTE

Ioan Vida

Prof.univ.dr.IOAN VIDA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DOSAR NR.689J/2007

HOTĂRÂREA NR.6
din 4 iulie 2007

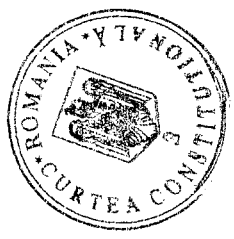
asupra inițiativei legislative a cetățenilor de revizuire a Constituției României, privind articolul 48

I. Cu adresa nr.Bp.757 din 9 mai 2007, Preşedintele Senatului a transmis Curții Constituționale propunerea legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției, înregistrată la Senat sub nr.Bp.757 din 21 decembrie 2006.

În cuprinsul adresei se face mențiunea că aceasta este însoțită „de originalele listelor de susținători atestate."

Documentația transmisă Curții Constituționale de către Senat cuprinde:

1. Cererea înregistrată la Biroul permanent al Senatului sub nr.757 din 21 decembrie 2006, prin care membrii Comitetului de inițiativă au solicitat înregistrarea propunerii legislative a cetățenilor;

2. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.536 din 21 iunie 2006, în care sunt publicate:

- Expunerea de motive semnată de Comitetul de inițiativă, format din 10 membri, şi textul proiectului de lege de revizuire a Constituției României;

- Avizul nr.782 din 2 iunie 2006 al Consiliului Legislativ referitor la inițiativa legislativă a cetățenilor pentru revizuirea art.48 din Constituția României în vederea ocrotirii căsătoriei şi familiei în România;

- Împuternicire în vederea sesizării Consiliului Legislativ pentru emiterea avizului cu privire la propunerea legislativă, precum şi în vederea publicării sale în Monitorul Oficial al României;

- Declarație privind constituirea Comitetului de inițiativă în vederea exercitării inițiativei legislative, în condițiile Legii nr.189/1999 şi art.150 din Constituția României;

- Încheierea de autentificarea nr.216 din 16 februarie 2006 a Biroului notarului public Ogăşanu Dan Dumitru.

3. Procura dată de Câmpean Beniamin, prin care împuterniceşte pe Iov Adrian Ovidiu "să semneze declarația în vederea formării unui comitet de inițiativă pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, în condițiile Legii nr.189/1999 şi art.146 din Constituție, în vederea introducerii exprese în Constituția României a prevederii că *"în România poligamia este interzisă, iar căsătoria este permisă doar între un bărbat şi o femeie"*, precum şi să semneze actul de constituire a comitetului de inițiativă şi oricare act necesar realizării proiectului propus.

4. Un număr de 1.807 de dosare cu semnături ale susținătorilor inițiativei legislative a cetățenilor din 37 de județe şi 4 sectoare ale municipiului Bucureşti.

5. Adresa Departamentului pentru Relația cu Parlamentul din cadrul Guvernului României, în copie, înregistrată la Biroul permanent al Senatului, sub nr.757 din 25 aprilie 2007, prin care au fost transmise listele cu semnături atestate ale susținătorilor propunerii legislative cetățenești de revizuire a Constituției.

6. Adresa Secretarului General al Ministerului Internelor şi Reformei Administrative, în copie, înregistrată la Departamentul pentru Relația cu Parlamentul, sub nr.2802 din 23 aprilie 2007, prin care au fost transmise aceleaşi liste cu semnături atestate.

Propunerea legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției României formează obiectul Dosarului nr.689J/2007 al Curții Constituționale şi are următorul cuprins:

<< Articol unic. – 1. Articolul 48 din Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, se modifică şi va avea următorul cuprins:

"Familia Aricolul 48

(1) În România poligamia este interzisă, iar căsătoria este permisă doar între un bărbat şi o femeie.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora şi pe dreptul şi îndatorirea părinților de a asigura creşterea, educația şi instruirea copiilor.

(3) Condițiile de încheiere, de desfacere şi de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(4) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie." >>

În expunerea de motive ce însoţeşte propunerea legislativă a cetăţenilor de revizuire a Constituţiei României, se arată, în esenţă, că, potrivit prevederilor art. 16 pct. 1 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, *"bărbatul şi femeia au dreptul de a se căsători şi de a întemeia o familie"*, iar potrivit pct.3 al aceluiaşi articol, *"familia constituie elementul natural şi fundamental al societăţii şi are dreptul la ocrotire din partea societăţii şi a statului"*.

Se mai arată că potrivit prevederilor art.12 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, *"începând cu vârsta stabilită prin lege, bărbatul şi femeia au dreptul de a se căsători şi de a întemeia o familie conform legislaţiei naţionale ce reglementează exercitarea acestui drept"*.

Dreptul internaţional şi Constituţia Uniunii Europene (art. II-9) permit statelor suverane să reglementeze instituţia căsătoriei în conformitate cu legile naţionale, iar Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale prevede, la art. 8 par.1 şi 2, că *"orice persoană are dreptul la respectarea vieţii sale private şi de familie, a domiciliului său şi a corespondenţei sale; nu este admis amestecul unei autorităţi publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este în acord cu legea şi dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară (legitimă) pentru securitatea naţională, siguranţa publică, bunăstarea economică a ţării, apărarea ordinii şi prevenirea faptelor penale, protejarea sănătăţii sau a moralei, ori protejarea drepturilor şi libertăţilor altora"*.

Prevederile paragrafului 2 al art.8 din menţionata convenţie au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în sensul că menţinerea

şi promovarea vieţii de familie tradiţionale este o măsură necesară pentru societate, fiind un obiectiv legitim al societăţii.

În prezent, se arată în finalul expunerii de motive, în Statele Unite ale Americii se desfăşoară acţiuni în sensul amendării constituţiilor statelor constituante în vederea menţinerii şi promovării familiei tradiţionale, în 19 state fiind deja revizuite constituţiile, în sensul că nu se permit căsătoriile între persoane de acelaşi sex.

Constituţia României nu defineşte căsătoria, însă, potrivit art.1 şi următoarele din Codul familiei, aceasta reprezintă uniunea liber consimţită dintre un bărbat şi o femeie, încheiată potrivit legii în scopul întemeierii unei familii, iar potrivit alin.1 şi 2 al art.1 din Codul familiei, *"în România statul ocroteşte familia; el sprijină, prin măsuri economice şi sociale, dezvoltarea şi consolidarea familiei; statul apără interesele mamei şi copilului şi manifestă deosebită grijă pentru creşterea şi educarea tinerei generaţii"*.

Principiul monogamiei este consacrat de dispoziţiile art.5 din Codul familiei, care prevăd că "este oprit să se căsătorească bărbatul care este căsătorit şi femeia care este căsătorită".

Totodată, în expunerea de motive se mai arată că manifestările izolate care subminează familia nu sunt în concordanţă cu tradiţia, cultura şi credinţa creştină ca valori fundamentale ale poporului roman, întrucât, în mod tradiţional, românii nu au practicat poligamia şi nicio altă variantă a căsătoriei.

Familia constituită conform actualelor reglementări din Codul familiei este expresia credinţei creştine şi asigură continuitatea naţiunii şi a valorilor sale. Ea "este aceea care întăreşte civilizaţia şi suveranitatea naţională [..], este garantul valorilor morale, spirituale şi culturale ale generaţiei tinere, precum şi ale societăţii democratice [...] Formele alternative de convieţuire au efecte nocive asupra minorilor, asupra societăţii şi a dezvoltării demografice a ţării.

Studiile sociologice indică efectul nociv asupra identității şi stării emotive a copiilor care trăiesc cu părinți de acelaşi sex."

Căsătoria între persone de acelaşi sex ar genera dificultăți în materie de moştenire, care va determina modificarea legislației în domeniu. Mai mult, admiterea căsătoriei între persoane de acelaşi sex sau poligame va genera inevitabile confuzii cu privire la valorile fundamentale privind căsătoria şi familia.

În present, art.48 din Constituție nu defineşte căsătoria, iar această lacună trebuie acoperită printr-o dispoziție expresă în sensul că aceasta este permisă doar între un bărbat şi o femeie şi că poligamia în România este interzisă.

Comitetul de inițiativă a depus la Curtea Constituțională un memoriu în sprijinul propunerii legislative, înregistrat sub nr.4796 din 17 mai 2007, prin care dezvoltă susținerile cuprinse în expunerea de motive, invocând detaliat jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului potrivit căreia restrângerea expresă a dreptului la căsătorie doar pentru cuplurile heterosexuale nu constituie discriminare, fiind o măsură necesară pentru protejarea căsătoriei şi proporțională cu situația care a creat-o. În memoriu se mai susține că inițiativa legislativă nu încalcă prevederile Directivei Consiliului nr.38/2004/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind libera circulație şi rezidență a cetățenilor Uniunii Europene şi a membrilor de familie ai acestora pe teritoriul statelor membre, directivă care a fost transpusă în Ordonanța de urgență a Guvernului nr.102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene şi Spațiului Economic European. De asemenea, este menționat Raportul privind familia şi drepturile copiilor prezentat Parlamentului Franței de către o comisie constituită din 30 de parlamentari, din care rezultă, în esență, că, întrucât nu sunt cunoscute efectele negative pe care le poate genera creşterea copilului de

către părinți homosexuali, este în interesul copilului să se dea aplicare principiului prudenței.

C U R T E A,

examinând inițiativa legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției, prin raportare la dispozițiile art.150 din Constituție, ale Legii nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată, şi cele ale Legii nr.47/1992 privind organizarea şi funcționarea Curții Constituționale, precum şi raportul întocmit de judecătorii-raportori, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată de președintele Senatului cu privire la inițiativa legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției, în conformitate cu dispozițiile Legii nr.47/1992 privind organizarea şi funcționarea Curții Constituționale, precum şi cu dispozițiile Legii nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată.

Competența Curții Constituționale de a se pronunța asupra inițiativei legislative a cetățenilor de revizuire a Constituției este prevăzută de art.146 lit.j) din Constituție, potrivit căreia această autoritate " *verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni*". În legătură cu această atribuție, sunt incidente şi dispozițiile art.150 din Constituție, potrivit cărora "(1)*Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum şi de cel puțin* ***500.000*** *de cetățeni cu drept de vot.*

(2) Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din ***cel puțin jumătate din județele țării****, iar* ***în fiecare din aceste județe sau în municipiul Bucureşti trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături*** *în sprijinul acestei inițiative.*"

ROMANIA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ 3

Curtea reţine că sub aspectul competenţei sale sunt, de asemenea, aplicabile dispoziţiile art.48 din Legea nr.47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.643 din 16 iuilie 2004, precum şi dispoziţiile art.7 din Legea nr.189/1999, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.516 din 8 iunie 2004, care, utilizând aceiaşi termeni, stabilesc obiectul verificării pe care Curtea o realizează în exercitarea atribuţiei sale constituţionale.

Art.48 din legea organică a Curţii Constituţionale prevede următoarele: *"Curtea Constituţională, din oficiu sau pe baza sesizării preşedintelui Camerei Parlamentului la care s-a înregistrat iniţiativa legislativă a cetăţenilor, se pronunţă asupra:*

a) caracterului constituţional al propunerii legislative ce face obiectul iniţiativei cetăţenilor;

b) îndeplinirii condiţiilor referitoare la publicarea acestei propuneri şi dacă listele de susţinători sunt atestate de către primarii unităţilor administrativ-teritoriale ori de către împuterniciţii acestora;

c) întrunirii numărului minim de susţinători pentru promovarea iniţiativei, prevăzut la art. 74 alin. (1) sau, după caz, la art. 150 alin. (1) din Constituţie, republicată, precum şi asupra respectării dispersiei teritoriale în judeţe şi în municipiul Bucureşti, prevăzută de aceleaşi articole."

În exercitarea atribuţiei prevăzute la art.146 lit.j) din Constituţie de a verifica iniţiativa legislativă a cetăţenilor, Curtea are în vedere dispoziţiile art.150 din Constituţie, art.48 din Legea nr.47/1992, precum şi de art.7 din Legea nr.189/1999, republicată, şi, reţine următoarele:

1) În ceea ce priveşte îndeplinirea condiţiilor referitoare la publicarea propunerii legislative.

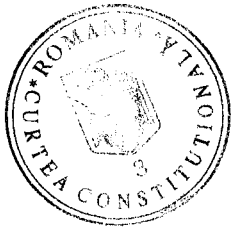
Curtea constată că propunerea legislativă ce face obiectul inițiativei cetățenilor, ca şi expunerea de motive care o însoțește, semnată de comitetul de inițiativă format din 10 membri, au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.536 din 21 iunie 2006, în cadrul termenului de maxim 30 de zile de la emiterea avizului nr.782 din 2 iunie 2006 al Consiliului Legislativ, fiind astfel respectate dispozițiile art.3 din Legea nr.189/1999, republicată. Înregistrarea propunerii ca inițiativă legislativă s-a făcut în condițiile art.6 al aceleiați legi. Astfel, Comitetul de inițiativă a înregistrat propunerea legislativă la Senat la data de 21 decembrie 2006, chiar în ziua împlinirii termenului de 6 luni de la data publicării propunerii.

2) În ceea ce priveşte îndeplinirea condițiilor referitoare la atestarea listelor de susținători potrivit cerințelor art.48 alin.(1) lit. b) din Legea nr.47/1992 şi ale art.5 din Legea nr.189/1999, republicată:

Pentru verificarea listelor de susținători, transmise Curții, prin rezoluția președintelui Curții Constituționale, a fost constituit un colectiv de magistrați-asistenți care a verificat cele 1.807 de dosare cu semnături ale susținătorilor inițiativei legislative provenind din 37 de județe şi 4 sectoare ale municipiului Bucureşti.

În urma verificărilor făcute, Curtea constată că există cazuri în care listele de susținători nu sunt atestate, cum, de pildă, este cazul municipiului Timişoara sau al celor 4 sectoare ale municipiului Bucureşti.

De asemenea, se constată că Ministerul Internelor şi Reformei Administrative a verificat îndeplinirea condițiilor de domiciliu şi a dreptului de vot ale susținătorilor inițiativei legislative şi a selecționat listele care privesc atestări nelegale, pe care le-a îndosariat separat. Aceste adeziuni atestate eronat, în număr de 2.189, nu sunt incluse în numărul susținătorilor atestați de primarii unităților administrativ-teritoriale.

Pe baza verificărilor întreprinse se mai reține că atestarea listelor de susținători nu s-a făcut, în toate cazurile, cu respectarea dispozițiilor art.5 din Legea nr.189/1999, republicată, de către primarii unităților administrativ-teritoriale sau, în localitățile urbane, şi de funcționari ai primăriei împuterniciți, în acest scop, de primar.

Astfel, se constată situații în care atestarea calității de cetățean cu drept de vot şi a domiciliului susținătorilor, prevăzută de art.5 din Legea nr.189/1999, s-a făcut, în mediul rural, prin semnătură, fără a se menționa calitatea de primar, aplicându-se ştampila consiliului local, iar nu a primarului, sau situații în care atestarea a fost făcută de secretarul consiliului local. Ținând seama de dispozițiile art.5 alin. (1) ale aceleiaşi legi, în mediul urban atestarea este validă numai dacă este făcută de primar, având în vedere că el nu are dreptul să împuternicească funcționari ai autorității locale să exercite atribuția de atestare a calității de cetățean cu drept de vot şi a domiciliului susținătorilor inițiativei legislative. Aceste atestări se consideră ca fiind nelegale, astfel încât nici acestea nu sunt incluse în numărul total al atestărilor, potrivit mențiunilor cuprinse în listele centralizatoare ale adeziunilor din județe.

3) Cu privire la întrunirea numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei de revizuire a Constituției, prevăzut de art.150 din Constituție, precum şi la respectarea dispersiei teritoriale în județe şi în municipiul Bucureşti, prevăzute de acelaşi text.

În conformitate cu prevederile art.150 din Costituție, inițiativa legislativă pentru revizuirea Constituției aparține unui număr de 500.000 de cetățeni cu drept de vot, care trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul Bucureşti, trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.0000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Pe baza examinării dosarelor cu susținătorii inițiativei legislative, Curtea Constituțională reține că din totalul de 612.251 semnături înregistrate pe liste, care provin de 37 de județe şi 4 sectoare ale municipiului Bucureşti, au fost atestate, cu respectarea dispozițiilor art.48 alin.(1) lit.c) din Legea nr.47/1992 şi ale art.5 din Legea nr.89/1999, un număr de 509.975 de semnături.

Aşa fiind, Curtea constată că este îndeplinită condiția referitoare la numărul minim al cetățenilor cu drept de vot care pot iniția revizuirea Constituției.

În ceea ce priveşte, însă, condiția cumulativă privind dispersia teritorială, Curtea constată că aceasta nu este îndeplinită, întrucât doar în 10 județe ale țării sunt legal atestate cîte cel puțin 20.000 de susținători în sprijinul inițiativei. Aceste județe sunt următoarele: Alba, Arad, Bihor, Botoşani, Brăila, Galați, Iaşi, Mureş, Neamț şi Suceava.

În consecință, Curtea reține că listele legal atestate provenind din celelalte 27 de județe, care nu au înregistrat cel puțin 20.000 de semnături, nu pot fi luate în considerare şi pe cale de consecință, susținătorii cuprinşi în aceste liste nu pot fi incluşi în numărul total al susținătorilor inițiativei legislative, deoarece condițiile prevăzute de art.150 din Constituție sunt cumulative.

Județele în care au fost înregistrate mai puțin de 20.000 de semnături pentru susținerea inițiativei atestate legal sunt: Bacău, Bistrița-Năsăud, Buzău, Braşov, Caraş-Severin, Călăraşi, Cluj, Constanța, Covasna, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Harghita, Hunedoara, Ialomița, Maramuraş, Mehedinți, Olt, Prahova, Satu-Mare, Sălaj, Sibiu, Timiş, Vaslui, Vâlcea şi Vrancea. Municipiul Bucureşti nu este inclus printre unitățile administrativ-teritoriale menționate, deoarece nici unul dintre susținătorii înscrişi pe liste nu este atestat legal.

Față de cele expuse, Curtea Constituțională constată că inițiativa legislativă a cetățenilor de revizuire a Constituției nu întruneşte condiția

ROMANIA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ 3

cumulativă a dispersiei teritoriale în judeţe şi în municipiul Bucureşti, prevăzută de art.150 alin.(2) din Constituţie.

Având în vedere aceste considerente, dispoziţiile art.146 lit.j) şi ale art.150 din Constituţie, prevederile Legii nr.47/1992, republicată, precum şi dispoziţiile Legii nr. 89/1999, republicată,

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

În numele legii

Hotărăşte:

Constată că iniţiativa legislativă a cetăţenilor de revizuire a Constituţiei României, privind articolul 48, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.536 din 21 iunie 2006, nu îndeplineşte condiţiile prevăzute de art.150 din Constituţie.

Definitivă şi general obligatorie.

Hotărârea se comunică preşedintelui Senatului şi se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 4 iulie 2007 şi la aceasta au participat: Ioan Vida, preşedinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Kozsokár Gábor, Petre Ninosu, Ion Predescu, Şerban Viorel Stănoiu, şi Tudorel Toader, judecători.

PREŞEDINTELE
CURŢII CONSTITUŢIONALE
Prof.univ.dr. Ioan Vida

Prim-magistrat- asistent
Claudia Miu